

міграція в пошуках високооплатної роботи, комфортних місць мешкання на побережжі Чорного моря, навчання молоді у технікумах та вузах цього краю тощо.

В цілому, за період 1920 – першої половини 1930-х років, з лісостепових і поліських губерній – округ – областей на південь України планово, без врахування самовільної міграції, у сільську місцевість переселилося 15,9 тис. єврейських сімей (95,4 тис. осіб). Ними було засновано 162 нових великих і малих національних сіл [16, арк. 339]. Їх загальна чисельність у регіоні зросла до 186 одиниць. Крім цього, євреї-переселенці побудували десятки невеликих хуторів на 15–20 родин. Доселилося багато єврейських сімей в існуючі хутори, села та невеликі містечка. У 1920-х рр. проходив також процес переселення євреїв на землі Всесоюзного колонізаційного фонду: Урал – 13,2 тис. сімей (66,4 тис. осіб), Казахстан – 1180 сімей (55,4 тис. осіб), Далекий Схід – 2,5 тис. (10,9 тис. осіб), Біробіджан – 21,8 тис. сімей (109 тис. осіб) [17, арк. 130]. Це населення внесло помітний вклад у розвиток сільського господарства і промисловості даних регіонів.

Список використаних джерел

1. ЦДІАК України. – Ф.442. Оп.633. – Спр.496.
2. Там само. – Ф.443. – Оп.533. – Спр.183.
3. Державний архів Житомирської області. – Ф.Р.1111. – Оп.1. – Спр.1157.
4. ЦДАВО України. – Ф.413. – Оп.1. – Спр.349.
5. Там само. – Ф.27. – Оп.2. – Спр.279.
6. Там само. – Ф.413. – Оп.1. – Спр.10.
7. Там само. – Ф.413. – Оп.1. – Спр.53.
8. Там само. – Ф.27. – Оп.5. – Спр.1137.
9. Там само. – Ф.413. – Оп.1. – Спр.167.
10. Там само. – Ф.27. – Оп.6. – Спр.652.
11. Там само. – Ф.571. – Оп.1. – Спр.194.
12. Там само. – Ф.571. – Оп.1. – Спр.217.
13. Там само. – Ф.27. – Оп.10. – Спр.783.
14. Там само. – Ф.27. – Оп.10. – Спр.799.
15. Там само. – Ф.84. – Оп.9. – Спр.128.
16. Там само. – Ф.1. – Оп.4. – Спр.18.
17. Там само. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.1081.

References

1. CDIAK Ukrain'ny. – F.442. – Op.633. – Spr.496.
2. Tam samo. – F.443. – Op.533. – Spr.183.
3. Derzharkhiv Zhytomyr'skoi oblasti. – F.R.1111. – Op.1. – Spr.1157.
4. CDAVO Ukrain'ny. – F.413. – Op.1. – Spr.349.
5. Tam samo. – F.27. – Op.2. – Spr.279.
6. Tam samo. – F.413. – Op.1. – Spr.10.
7. Tam samo. – F.413. – Op.1. – Spr.53.
8. Tam samo. – F.27. – Op.5. – Spr.1137.
9. Tam samo. – F.413. – Op.1. – Spr.167.
10. Tam samo. – F.27. – Op.6. – Spr.652.
11. Tam samo. – F.571. – Op.1. – Spr.194.
12. Tam samo. – F.571. – Op.1. – Spr.217.
13. Tam samo. – F.27. – Op.10. – Spr.783.
14. Tam samo. – F.27. – Op.10. – Spr.799.
15. Tam samo. – F.84. – Op.9. – Spr.128.
16. Tam samo. – F.1. – Op.4. – Spr.18.
17. Tam samo. – F.1. – Op.6. – Spr.1081.

Rozovyyk O. D., candidate of historical sciences, lecturer, Department of Ukrainian Studies, Bogomolets National Medical University (Ukraine, Kiev), Lesya1988@gmail.com

Transmigration of the Jewish population to the south of the Ukrainian Soviet Socialist Republic in 1920–1930th

The article deals with the causes of agrarian overpopulation in wooded and forest-steppe provinces of Ukrainian SSR in the early 1920s. The transmigration of Jewish rural population from these provinces to the vacant lands of the south of the republic in 1920–1930th is demonstrated.

Keywords: Jewish national minority, landlessness, transmigration, financial aid, international organizations, cooperation in agriculture.

Rozovyyk O. D., candidate of historical sciences, professor, Department of Ukrainian Studies, National Medical University of Ukraine, Lesya1988@gmail.com

Переселення єврейського населення на юг УССР в 1920–1930-х годах

Раскрываются причины появления аграрного перенаселения в лесостепных и полесских губерниях УССР в начале 1920-х годов. Показывается процесс переселения еврейского сельского населения из этих губерний на свободные земли юга республики в 1920–1930-х годах.

Ключевые слова: еврейская национальная меньшина, обезземеление крестьянства, перенаселение, финансовая помощь, международные организации, кооперация в сельском хозяйстве.

* * *

УДК 94 (477) «192»

Комар Є. Г.
аспірант, Київський національний університет
імені Тараса Шевченка (Україна, Київ),
Germanicus@bigmir.net

КРИМІНАЛІЗАЦІЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УСРР У 20-Х РР. ХХ СТ.

Метою статті є комплексний аналіз, насамперед, архівних джерел, які стосуються рівня та динаміки поширення кримінальної злочинності серед представників органів державної влади УСРР у 20-х рр. ХХ ст. Розкриваються конкретні прояви та види злочинності серед тогочасних чиновників та партійних функціонерів. У ході дослідження використано такі наукові методи, як абстрагування, компаративний аналіз, синтез та індукція. У результаті робиться висновок про те, що протягом досліджуваного періоду відбувалася масштабна криміналізація радянського бюрократичного апарату, що підірвало довіру населення до влади і суттєво знижувало ефективність діяльності останньої.

Ключові слова: соціальні аномалії, УСРР, представники органів державної влади, кримінальна злочинність, криміналізація, алкоголізм, хабарництво, контрабанда, марнотратство.

Протягом 1920-х рр. серед населення УСРР формувалася значна кількість сприятливих чинників для поширення соціальних аномалій, насамперед кримінальної злочинності, алкоголізму та проституції. Вказаний деструктивний процес не оминув і тогочасних представників органів державної влади, котрі у більшості випадків легко піддавалися криміналізації, незважаючи на регулярні «чистки» та осуд з боку населення.

Водночас комплексні сучасні дослідження питання поширення кримінальної злочинності серед представників органів державної влади УСРР в 1920-х рр. у вітчизняній історіографії фактично відсутні. Лише окремі його аспекти розкриті дослідницею О. Міхеєвою. Зважаючи на це, наразі існує нагальна необхідність у системному вивченні питання криміналізації чиновників та партійних функціонерів УСРР у 20-х рр. ХХ ст.

Представники радянської влади на місцях – комуністи та кандидати в члени партії, обіймаючи керівні посади та привілейоване становище у суспільстві, повинні були демонструвати зразкову поведінку, щоб викликати симпатії й мати авторитет серед підлеглих та населення. Водночас у реальному житті все відбувалося інакше. Так, у середині 1921 р. під час формування нового адміністративного апарату працівники радянських державних установ наділялися широкими правами, пільгами та повноваженнями. Тому до партії та держустанов потягнулося багато нових людей, частину з яких складали особи, «не чисті на руку», та кар'єристи. Це і спричинило високу частку партійців та держпрацівників серед звинувачених у злочинних діяннях – 8–9%. Серед партійних та державних працівників поширеними були посадові

злочини, дезертирство, крадіжки та бандитизм [1, с. 52]. Слід враховувати, що серед звинувачених була частка зловмисників, які не являлися посадовцями, але діяли на підставі підроблених партійних квитків та документів. Наприклад, у листопаді 1922 р. в Одесі був затриманий великий аферист Яків Підробник, він же – Янов, Горелов, Шведов, який іменував себе уповноваженим від НКВС та інших органів влади [2, арк. 183].

8 червня 1921 р. воєнком Артилерії 42-ої Кавказької бригади Лиманський надіслав листа на адресу ЦК КП(б)У, в якому зазначив таке: «Прибувши з фронтової військової частини на короткострокову відпустку до м. Слов'янськ Донецької губернії, я повністю розчарувався, бачачи хаотичний безлад та сліпу політику влади у'їздних та районних органів. Створена Надзвичайна Трійка, замість виявлення бандитів, займається насиллям над жінками та грабежами, у тому числі сімей червоноармійців... Представники Трійок конфісковують харчі у місцевого населення, протестуючих піддають побиттю... Губсоюз перед святом 1 травня надав своїм службовцям велику кількість муки, кофе, какао, цукру, м'яса, а сім'ї червоноармійців нічого не отримали» [3, арк. 173].

18 лютого 1921 р. на засіданні Центральної Контрольної комісії КП(б)У прийнято рішення винести догану экс-управсправ Раднарокому Переверзеву за те, що він для ремонту автомобіля розпорядився обшити його шкірою-хром, що при наявному дефіциті шкіри у країні було неприпустимим марнотратством і викликало значне обурення серед робітників, котрі ремонтували авто [4, арк. 7]. У липні 1921 р. був заарештований глава Волинської губернської надзвичайної комісії Потапов, котрий влаштував у честь свого шлюбу застілля з великою кількістю їжі та спиртного, здійснив акт шлюбу в себе вдома, використовуючи у особистих цілях співробітників ГНК і Губміліції та погрожуючи їм арештами [4, арк. 48].

12 серпня 1922 р. начальник Кримінального розшуку УСРР Михайлов наказав арештувати на 30 діб заступника начальника Київського кримінального розшуку О. Хантіна, оскільки останній регулярно з'являвся під час зустрічей з керівництвом у нетверезому стані. Крім того, у його службовому кабінеті були виявлені зачинена нетвереза жінка, не опечатані бутлі зі зберігання спирту, котрий був вилучений у Союзі кустарів у Києві та мав бути зданий у спеціальну камеру для зберігання доказів. Також слідством було встановлено, що Хантін незаконно присвоїв коштовний золотий годинник, вимагав від громадян Шварцманів портсигару, костюму за закриття справи щодо виявлення у цих громадян спирту [5, арк. 9,11].

Влітку 1922 р. Михайлов констатував надзвичайно стрімке поширення хабарництва у різних радянських закладах на фоні їхньої нужди та матеріальної незабезпеченості. На його думку, «хабарництво швидкими темпами розкладало великі маси морально нестійких елементів та твердо укорінювалося у побут радянських закладів, деструктивно впливаючи на адміністративну і господарську систему країни» [5, арк. 64].

Відповідно до доповіді інструктора ЦК РКП(б) Касаткіна-Владимірського, у 1923 р. для Катеринославської партійної організації був характерний елемент злочинності серед членів партії, частина з яких була пов'язана з місцевим політичним і кримінальним бандитизмом, незважаючи на те, що Губком неодноразово здійснював заходи щодо самоочистки партії. У Катеринославі

спостерігалася недисциплінованість членів партії, серед яких популярності набули азартні ігри у карти [6, арк. 12].

Поширення злочинності і масштабних розтрат державних коштів представниками влади змусило 19 жовтня 1923 р. секретаря ЦК КП(б)У В. Молотова затвердити циркуляр № 58 «Про боротьбу з марнотратством, злочинним використанням службового становища членами комуністичної партії». У зазначеному документі заможним членам партії рекомендувалося передати у розпорядження держави власні автомобілі та підводи, констатувалася необхідність посилення боротьби з алкоголізмом, відвідуваннями партійцями ресторанів, садів із спиртними напоями, місць азартних ігор, що часто супроводжувалося хабарництвом та іншими злочинними діями серед чиновників [7, арк. 17–18].

Досить інтенсивно у період непу відбувався процес криміналізації у середовищі працівників міліції УСРР. 18 вересня 1922 р. начальник Кримінального розшуку республіки Михайлов наголошував на гострій необхідності завоювання симпатій і підняття авторитету органів правопорядку серед широких верств населення шляхом перегляду усього особового складу міліції з метою звільнення непрацездатних, злочинних і корисливих елементів [5, арк. 23].

Незважаючи на це, відповідно до меморандуму від 21 листопада 1925 р. заступника голови ДПУ УСРР Карлсона, протягом декількох років хабарництво у Київській губміськмліції пустило глибоке коріння, поступово набуло буденний вигляд і було побудоване на системі посадової залежності. Система будувалася зверху донизу – до останнього міліціонера. Хабарі йшли від молодшого до старшого співробітника міліції. Розгалужена система хабарництва у Київській міліції існувала з 1922 р. і покривалася й заохочувалася авторитетним керівником – начальником адмінвідділу і губміськмліції Коваленком, а також його помічником Фрадьком. Ці особи змушували усіх начальників районів систематично постачати їм продукти, предмети розкоші, гроші, речі і т. д. Також була встановлена традиція підношення підлеглими «дарунків» дружинам керівників міліції. Той начальник, який краще «задобрював» дружин вищого керівництва, отримував посаду у прибуткових районах Києва. Непокірних одразу звільняли зі служби. Тероризовані міліцією купці міста відносилися до хабарів як до законних податків. Міліцейський апарат отримував ці хабарі зовсім відкрито, не побоюючись покарання. У 1923 р. Фрадько запросив усіх підлеглих районних начальників міліції, запропонувавши зібрати кошти йому на подарунок у вигляді трьох золотих годинників із написом: «От благодарного комсостава Киевской милиции» [8, арк. 179–180].

Наприкінці 1922 р. начальником Подільського району Київської міської міліції призначено члена КП(б) У Менабде, котрий швидко освоїв систему місцевого хабарництва. Період його начальства відомий як час нестерпного терору, у всіх магазинах та ринках району у великій кількості незаконно вилучалися товари [8, арк. 182]. Будь-яка дрібна неточність у виконанні вказівок Менабде супроводжувалася великими штрафами щодо торговців.

У 1923–1924 рр. начальник міліції Мелітопольського округу К. Олейников підтримував зв'язки з циганами-конокрадами, купляв у останніх викрадених коней

за заниженими цінами, а різницю присвоював собі. Також у взаємодії з катеринославськими торговцями Альпертом і Ашкенезі Олейников ініціював виготовлення обмундирування для міліції з неякісних матеріалів з метою наживи [9, арк. 66].

У першій половині 1920-х рр. спостерігався також сплеск поширення злочинності серед працівників судових установ УСРР. Так, 20 листопада 1924 р. перший секретар ЦК КП(б)У Е. Квірінг направив листа на адресу ЦК РКП(б), у якому інформував російських колег про затримання правоохоронцями 9 з 13 народних суддів-комуністів м. Харків за хабарництво. Усього затримано по вказаним справам 52 особи, у тому числі співучасників та підпільних адвокатів. При цьому Е. Квірінг зазначав: «Я думаю, що это факт исключительной важности. Если дошло до того, что в столичном городе коммунисты-судьи почти все взяточники, а что же делается в глубоких углах? Надо серьезно поставить вопрос: почему возможно и на чем рождается такое навалное взяточничество – и не у нас, конечно, только на Украине, а во всем Союзе» [10, арк. 25].

У 1924 р. була порушена кримінальна справа проти судді народного суду Білоцерківського округу, члена компартії Пригарі і всього складу суду щодо винесення необґрунтованих вироків (ст. 111 КК УСРР), вимагання хабарів з селян (ст. 114), присвоєння речових доказів та складання фіктивних вироків (ст. 116). Наприклад, слідством було встановлено, що селянка н.п. Ольшаниця Боровченко прожила з селянином 15 років у цивільному шлюбі і мала від нього трьох дітей. Чоловік її покинув, після чого Боровченко подала до суду позов з вимогою стягнути з колишнього чоловіка аліменти і дала хабар Пригарі у вигляді поросяти [11, арк. 147].

За іншою справою одна сторона (чоловік) запропонував Пригарі хабара на суму 100 руб. золотом, інша сторона (жінка) запропонувала себе, після чого суддя погодився на останній варіант. Пригара оголосив перерву у судовому засіданні і цинічно повів жінку до нарадчої кімнати для статевого контакту. Після цього він вийшов з кімнати у гарному настрої і сказав у голос: «Хороша баба!» [11, арк. 148].

З середини 1920-х рр. доволі складно віднайти інформацію, яка б об'єктивно відображала масштаби поширення злочинності серед членів КП(б)У. Відомо, що у 1923 і 1925 рр. всередині партії проводилися «чистки», що обумовлювалося, серед іншого, високим рівнем злочинності у її середовищі.

Водночас щодо аморальних та злочинних проявів поведінки деяких партійців видається цікавим лист начальника міліції Старобільського округу Донецької губернії, написаний улітку 1925 р. й адресований у Політбюро ЦК КП(б)У та Старобільському окружному прокурору. Він так описує неподобства, які чинилися в окрузі: «...Заступник голови окрвиконкому Нілов одержує 125 рублів жалування, влаштував свою дружину на роботу в окрвиконком на 60 рублів, дітей в них немає. А в окрузі багато безробітних, яким потрібні гроші і в яких є діти... Голова окрвиконкому Пучков та колишній начальник ДПУ Новицький поїхали на полювання. Добряче випивши та повертаючись додому, відкрили стрільбу. Селяни, що їхали по дорозі (5 підвод), кинули коней та повтікали в ліс, думаючи, що то банда...» [12, с. 172]. З приписки цього листа також випливає, що подібні випадки вже траплялися на Півдні України.

У період непу представники влади досить активно втягувалися у злочинні контрабандні схеми. Так, влітку 1925 р. прокурор НКЮ Макотинський, виїхавши до м. Новоград Волинської губернії, застав із контрабандою начальника 2-ї опергрупи міста та заарештував його. Дізнання встановило, що до організації масштабної контрабандної схеми були залучені керівники прикордонної частини Волинського губернського відділу ДПУ (зокрема, начальник Римський та його заступник Кузенко). Контрабандисти мали широкі зв'язки за межами Волинської губернії – у містах Київ, Житомир, Проскурів. Чиновники надавали кошти контрабандистам у вигляді кредитів, сприяли їм у вирішенні проблем з низовими правоохоронцями, переправляли до Польщі осіб, які розшукувалися за злочини. Контрабанда часто доставлялася на квартиру співробітника київського губвідділу ДПУ Сталіна [11, арк. 171–174]. При цьому глава комісії з дослідження прикордонної зони УСРР Полуян намагався тиснути на прокуратуру НКЮ республіки з метою приховання зазначеної контрабандної схеми, що вказує на його причетність до цих злочинних дій.

При цьому ЦК КП(б)У неодноразово вдавався до тиску на представників тогочасних ЗМІ з метою недопущення розміщення у газеті «Коммунист» статей стосовно злочинів, котрі вчинялися відповідальними працівниками партії, під страхом кримінального покарання авторів відповідних статей [11, арк. 44].

За даними органів міліції, протягом другої половини 1920-х рр. відбулося зростання кількості службових злочинів. Так, у 1925 – 1926 економічному році частка службових злочинів складала 7,3% від загальної кількості злочинів, у 1926 – 1927 р. – 7,7%, у 1927 – 1928 р. – 8,7% [13, арк. 36].

19 лютого 1926 р. Центральна Контрольна Комісія ВКП(б) у одному зі своїх листів обґрунтовувала необхідність посилення покарання винних радянських чиновників, особливо працівників ревізійних комісій, у розкраданнях та марнотратстві у кооперації. Водночас у лютому 1926 р. Центральна Контрольна Комісія КП(б)У змушена була констатувати зростання кількості випадків невиконання рішень місцевих контрольних комісій щодо переміщення «недобропорядних» співробітників партії з відповідальних на низові посади [14, арк. 30–31]. При цьому серед «хворобливих» явищ у партосередках називалися такі: хабарництво, перевищення службових повноважень, марнотратство у коопераціях і радгоспах, заборгованість перед ними, грубе поводження з селянами та алкоголізм.

За даними прокуратури НКЮ УСРР, на початку 1926 р. У с. Борове Ново-Астраханського району органи правопорядку затримали секретаря та голову сільського осередку партії за «кришування» місцевих кримінальних елементів [15, арк. 12]. При цьому апарат міліції був абсолютно не прилаштований до протидії такого роду злочинності.

У 1926 р. було проведено чистку серед рядів міліції, але ситуація кардинально не змінилась і частка міліціонерів, котрі здійснили злочинні діяння, поступово зростала до 1928 р., тобто часу проведення нової чистки [16, арк. 43]. Серед видів злочинів, скоєних у цей час, помітно збільшилася кількість випадків зловживання владою та побиття заарештованих, тоді як незаконного присвоєння майна, марнотратства, хабарництва –

зменшилася у 1926 р. та поступово зростала у наступні роки [13, арк. 43]. Це також пояснюється чистками та перевітками діяльності органів міліції. Крім того, протягом періоду непу у звітах про діяльність політінспекції Главміліції УСРР неодноразово піднімалося питання про боротьбу з пияцтвом серед працівників міліції.

Протягом 1920-х рр. партійні працівники регулярно втручалися у діяльність правоохоронних органів УСРР, що значно знижувало ефективність та неупередженість їхнього функціонування. Так, Народний комісаріат юстиції УСРР 26 липня 1927 р. направив листа на адресу ЦК КП(б)У, в якому констатував масштабний тиск окружних парткомів на судово-слідчі та прокурорські органи, передусім, з метою ухвалення «потрібних» місцевим партійцям рішень по окремим кримінальним справам. Також наголошувалося на зростанні проблем порушення прав підсудних, бюрократизму у судовій системі та безкарності членів партії [17, арк. 78].

Не спостерігалось задеклароване більшовиками підвищення моральності представників влади і наприкінці непу. Наприклад, за даними прокуратури УСРР, у 1927–1928 рр. керівники Союзу радянського комунального господарства м. Іллічівськ регулярно влаштовували «п'яні куртажі», котрі нерідко закінчувалися оргіями і бійками. Вказані куртажі із безробітними жінками відбувалися у домі відпочинку на очах у робітників. Увесь обслуговуючий штат був підібраний таким чином, щоб задовольняти забаганки «господарів» [18, арк. 93]. При цьому до останнього часу Союз радянського комунального господарства користувався значним авторитетом серед ЦК КП(б)У.

Відтак, численні факти поширення кримінальної злочинності серед представників радянської влади, у тому числі правоохоронних і судових органів, підтверджують масштабну криміналізацію радянського бюрократичного апарату у 1920-х рр., що підірвало довіру населення до влади і суттєво знижувало ефективність діяльності останньої. При цьому стрімкій криміналізації радянських чиновників сприяли мізерна заробітна платня, юридична безкарність та низькі моральні якості новопризначених представників влади.

Список використаних джерел

1. Міхеєва О. К. Кримінальна злочинність і боротьба з нею в Донбасі (1919–1929) / О. К. Міхеєва. – Донецьк : Східний видавничий дім, 2004. – 248 с.
2. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО України). – Ф. 6. – Оп. 2. – Спр. 608. – 213 арк.
3. Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі – ЦДАГО України). – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 431. – 312 арк.
4. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 661. – 144 арк.
5. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1278. – 67 арк.
6. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1690. – 240 арк.
7. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1798. – 77 арк.
8. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 2100. – 208 арк.
9. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 2803. – 70 арк.
10. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1907. – 51 арк.
11. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 2099. – 276 арк.
12. Міхеєва О. Україна на початку 1920-х років: життя суспільства в умовах перехідних історичних періодів (за документами правоохоронних органів) / О. Міхеєва // Історія та історіографія в Європі. – 2003. – Вип. 1–2. – С. 164–173.
13. ЦДАВО України. – Ф. 5. – Оп. 1. – Спр. 1171. – 84 арк.
14. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 2218. – 75 арк.
15. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 2309. – 60 арк.
16. ЦДАВО України. – Ф. 5. – Оп. 3. – Спр. 475. – 67 арк.
17. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 2519. – 110 арк.
18. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 2804. – 231 арк.

References

1. Miheeva O.K. Kriminalna zlochinnist i borotba z neyu v Donbasi (1919–1929) / O. K. Miheeva. – Donetsk : Shidniy vidavnichiy dim, 2004. – 248 s.
2. Tsentralniy derzhavniy arhiv vishih organiv vladi ta upravlinnya Ukrainu (dali – TsDAVO Ukrainu). – F. 6. – Op. 2. – Spr. 608. – 213 ark.
3. Tsentralniy derzhavniy arhiv gromadskih obyednan Ukrainu (dali – TsDAGO Ukrainu). – F. 1. – Op. 20. – Spr. 431. – 312 ark.
4. TsDAGO Ukrainu. – F. 1. – Op. 20. – Spr. 661. – 144 ark.
5. TsDAGO Ukrainu. – F. 1. – Op. 20. – Spr. 1278. – 67 ark.
6. TsDAGO Ukrainu. – F. 1. – Op. 20. – Spr. 1690. – 240 ark.
7. TsDAGO Ukrainu. – F. 1. – Op. 20. – Spr. 1798. – 77 ark.
8. TsDAGO Ukrainu. – F. 1. – Op. 20. – Spr. 2100. – 208 ark.
9. TsDAGO Ukrainu. – F. 1. – Op. 20. – Spr. 2803. – 70 ark.
10. TsDAGO Ukrainu. – F. 1. – Op. 20. – Spr. 1907. – 51 ark.
11. TsDAGO Ukrainu. – F. 1. – Op. 20. – Spr. 2099. – 276 ark.
12. Miheeva O. Ukraina na pochatku 1920-h rokov: zhitya suspilstva v umovah perehidnih istorichnih periodiv (za dokumentami pravohoronnih organiv) / O. Miheeva // Istorija ta istoriografiya v Evropi. – 2003. – Vup. 1–2. – S. 164–173.
13. TsDAVO Ukrainu. – F. 5. – Op. 1. – Spr. 1171. – 84 ark.
14. TsDAGO Ukrainu. – F. 1. – Op. 20. – Spr. 2218. – 75 ark.
15. TsDAGO Ukrainu. – F. 1. – Op. 20. – Spr. 2309. – 60 ark.
16. TsDAVO Ukrainu. – F. 5. – Op. 3. – Spr. 475. – 67 ark.
17. TsDAGO Ukrainu. – F. 1. – Op. 20. – Spr. 2519. – 110 ark.
18. TsDAGO Ukrainu. – F. 1. – Op. 20. – Spr. 2804. – 231 ark.

Komar E. G., PhD student, Kiev National Taras Shevchenko University (Ukraine, Kiev), Germanicus@bigmir.net

Criminalization of representatives of Ukrainian SSR public authorities in 20th of XX century

The aim of this article is to analyze the archival sources that describe the degree and dynamics of crime distribution among representatives of public authorities of Ukrainian SSR during 1920-ies. Examples of crime types among officials and party members of that time are discovered. During the research such scientific methods as abstraction, comparative analysis, synthesis, and analysis were used. As a result, the conclusion has been made that during the studied period large-scale criminalization of the soviet officialdom had took place, that consequently lead to loss of people's trust in the authorities and decrease of efficiency of the latter.

Keywords: social anomalies, Ukrainian SSR, representatives of public authorities, crime, criminalization, alcoholism, bribery, smuggling, waste.

Komar E. G., аспирант, Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка (Украина, Киев), Germanicus@bigmir.net

Криміналізація представителів органів державної влади УРСР в 20-х гг. XX ст.

Целью статьи является комплексный анализ преимущественно архивных источников, посвященных уровню и динамике распространения уголовной преступности среди представителей органов государственной власти УССР в 20-х гг. XX в. Раскрываются конкретные проявления и виды преступности среди тогдашних чиновников и партийных функционеров. В рамках исследования использовано такие научные методы, как абстрагирование, компаративный анализ, синтез и индукция. В результате делается вывод о том, что на протяжении исследуемого периода происходила масштабная криминализация советского бюрократического аппарата, что подрывало доверие населения к власти и существенно снижало эффективность деятельности последней.

Ключевые слова: социальные аномалии, УССР, представители органов государственной власти, уголовная преступность, криминализация, алкоголизм, взяточничество, контрабанда, растрочительство.

* * *

УДК 378.4.091.2:62(477.83–25)«1944/1965»

Зьолковський Н. В.,
аспірант кафедри новітньої історії, Львівський
національний університет ім. Івана Франка
(Україна, Львів), zulkovskiy@gmail.com

Львівський державний політехнічний інститут: навчальний процес та підготовка фахівців у 1944–1965 рр.

Львівський Політехнічний Інститут був найбільшим вищим навчальним закладом у західному регіоні УРСР з підготовки інженерів для промисловості та економіки. У статті розглядається діяльність Львівського державного політехнічного інституту у перше повосне двадцятиріччя. Проаналізовано навчальний процес та підготовку інженерів. У публікації зійснено огляд